

REFERAT Udvalg for lighed i sundhed d. 12-10-2023

Mødedato Torsdag d. 12. oktober 2023 kl. 09:00

Mødested Regionshuset Viborg, Konferencelokalet, Skottenborg 26, 8800 Viborg

Indholdsfortegnelse

Orientering om arbejdet med det strategiske forskningsprogram "Øget social lighed i sundhed gennem	3
Forslag om tilslutning til Solsikkeprogrammet.....	5
Det videre arbejde i udvalg for lighed i sundhed.....	7
Studietur for udvalg for lighed i sundhed.....	9
Mødeplan for udvalget.....	10
Godkendelse af referat fra seneste møde i udvalget.....	11
Gensidig orientering.....	12
Mødedeltagelse.....	13

Punkt 1: Orientering om arbejdet med det strategiske forskningsprogram "Øget social lighed i sundhed gennem socialt differentierede og tværsektorielle tilbud"

1-00-14-22

Resume

Udvalg for lighed i sundhed får en orientering om det regionale forskningsprogram om 'Øget social lighed i sundhed gennem socialt differentierede og tværsektorielle indsatser'.

Direktionen indstiller,

at orienteringen tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Regionsrådet har tidligere godkendt den overordnede fordeling af strategiske forskningsmidler i bevillingsperioden 2024-2026. I henhold til regionsrådets beslutning skal midlerne udmøntes inden for fem overordnede områder: 1) Klinisk forskning, 2) Forskning i forebyggelse, rehabilitering og sundhedstjeneste, 3) Forskning i personlig medicin, 4) Forskning i folkesygdomme og 5) Forskning inden for det primære sundhedsvæsen. Det er herudover besluttet, at 10 mio. kr. af forskningsprogrammidlerne reserveres til forskning inden for psykiatrien.

I forlængelse heraf er pågået en proces med afgrænsning af forskningsprogrammerne og udpegning af videnskabelige tovholdere for programmerne, og i september 2023 fik regionsrådet en orientering om de endelige planer for de i alt fem nye forskningsprogrammer.

Et af de fem forskningsprogrammer handler om 'Øget social lighed i sundhed gennem socialt differentierede og tværsektorielle indsatser'. Social ulighed i sundhed opstår ikke i sundhedsvæsenet, men i samfundet generelt. Sundhedsvæsenet kan imidlertid både være med til at forstærke allerede eksisterende uligheder, men også bidrage aktivt til at mindske den sociale ulighed i sundhed gennem tilrettelæggelsen af aktiviteter i sundhedsvæsenet og gennem styrket tværsektorielt samarbejde. En beskrivelse af det strategiske forskningsprogram er vedlagt som bilag.

Socialt differentierede indsatser er en kendt tilgang til at fremme lighed i sundhedsvæsenets tilbud og indeholder elementer som dialogstøtte, organisering og omfordeling af ressourcer til udvalgte grupper. I forskningsprogrammet udvikles, afprøves og evalueres et antal socialt differentierede indsatser med henblik på at øge den eksisterende viden om tilgangen. Et vigtigt led i forskningsprogrammet er at identificere, hvor organisatorisk sundhedskompetence udgør en væsentlig barriere for, at patienter får fuldt udbytte af sundhedsvæsenets tilbud samt at udvikle strategier, der kan minimere disse barrierer.

Forskningsprojekterne under programmet har fokus på en bred vifte af sygdomsområder (KOL, lungekræft, depression, bipolar lidelse, skizofreni, infektionssygdomme og hjertesygdomme).

På mødet vil Thomas Maribo, professor ved Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet samt forskningsleder i DEFACTUM, give et oplæg om forskningsprogrammet, hvorefter der vil være tid til spørgsmål og dialog.

Beslutning

Thomas Maribo gav et oplæg om arbejdet med det strategiske forskningsprogram "Øget social lighed i sundhed gennem socialt differentierede og tværsektorielle tilbud". De, der fokuseres på i dette forskningsprogram er dem, der møder vanskeligheder som følge af deres sygdom.

I forskningsprogrammet arbejdes med social ulighed i sundhed i stedet for med ulighed i sundhed. Social ulighed i sundhed måles ved en række determinanter (uddannelse, indkomst, formue, m.m.). Social ulighed opstår ikke i sundhedsvæsenet. Social ulighed i sundhed henviser til uligheder eller forskel i adgang til sundhedsvæsenet og resultater af indsatser i sundhedsvæsenet.

I forskningsprogrammet afprøves effekten af socialt differentierede indsatser. Her er identifikation af gruppen og tilpasning af indsatser væsentlig.

Det man gerne vil i dette program er at undersøge, hvordan vi giver ydelserne til dem, der har det største behov fremfor til dem, der råber højest. Vi skal lave den individuelle sundhedskompetence, så den understøtter individet.

Det blev aftalt, at der skal holdes et særskilt møde med Thomas Maribo omkring, hvordan udvalget kan spille ind i dette her, og om forskningsprogrammet kan spille ind i udvalgets fremadrettede arbejde.

Bilag

Strategisk forskningsprogram, Øget social lighed i sundhed

Punkt 2: Forslag om tilslutning til Solsikkeprogrammet

1-00-22-22

Resume

Der fremlægges et forslag til, hvordan Region Midtjylland kan bakke op om "Solsikkeprogrammet". Solsikkeprogrammet skal hjælpe mennesker med et skjult handicap med at gøre personalet opmærksom på borgerens særlige udfordringer.

Direktionen indstiller,

- at Region Midtjylland bakker op om Solsikkeprogrammet ved at tilmelde sig programmet som virksomhed,

- at det er frivilligt for de enkelte arbejdspladser i Region Midtjylland at implementere Solsikkeprogrammet, og

- at der afsættes 30.000 kr. årligt til medlemskabet af Solsikkeprogrammet samt køb af supplerende materialer fra 2024. Beløbet finansieres af puljen til "nye initiativer til øget lighed i sundhed".

Sagsfremstilling

Psykiatri- og socialudvalget har på sit møde den 7. juni 2023 drøftet en henvendelse fra regionsrådsmedlem Mette Guldborg om, at Region Midtjylland skal tilslutte sig "Solsikkeprogrammet". Udvalget anmodede i den forbindelse administrationen om at udarbejde et forslag om Region Midtjyllands tilslutning til Solsikkeprogrammet.

Forud for behandlingen i de stående udvalg sendes sagen her til behandling i udvalg for lighed i sundhed.

Om Solsikkeprogrammet

Solsikkeprogrammet er en international og national kampagne, der skal sikre øget tilgængelighed og opmærksomhed for mennesker med skjulte/usynlige handicap, som fx ordblindhed, psykiske sygdomme, autisme, ADHD, demenssygdomme, hjerneskade, talehandicap, synsnedsættelse, blindhed eller hørehandicap. Kampagnen er oprindeligt startet i lufthavne, men omfatter nu mange forskellige brancher, herunder sundhedsområdet.

Solsikkeprogrammet består grundlæggende af to dele. For det første en synlig markør, "solsikkesnoren", som viser, at en borger kan have behov for et særligt hensyn, når man møder borgeren og for det andet af information/træning af medarbejdere i, hvordan man møder borgere, der bærer solsikkesnoren.

Borgere med skjulte handicap kan ved at bære en "solsikkesnor" (keyhanger) eller andre produkter fra Solsikkeprogrammet diskret vise, at de kan have brug for, at der bliver taget særlige hensyn. Det kan være patienter og pårørende, men også ansatte - eksempelvis på særlige vilkår. Det er borgeren selv, der bestemmer, om den pågældende bruger "solsikkesnoren". Der er ikke fra programmets side opsat kriterier for, hvem der er omfattet.

Solsikkeprogrammet adresserer dermed, at der er en gruppe borgere, der kan være udfordrede ved besøg på regionens tilbud. Det kan blandt andet være borgere med angst, kroniske smerter eller ordblindhed. Hvis denne gruppe af borgere benytter solsikkesnoren, når de kommer på et hospital eller anden regional institution, kan de ansatte her hurtigere blive opmærksomme på, at der kan være behov for lidt ekstra hjælp eller tålmodighed overfor dem og dermed give den rette hjælp og omsorg.

Det skal i den forbindelse nævnes, at borgere m.fl. selv kan købe en solsikkesnor, ligesom der er flere virksomheder, der udleverer solsikkesnoren gratis, eksempelvis Salling Group. Region Midtjyllands ansatte vil derfor møde borgere med solsikkesnoren, når disse benytter regionens tilbud.

Solsikkeprogrammet handler i høj grad om at klæde medarbejderne i organisationen på til at håndtere borgere med et skjult handicap. Hvis man som virksomhed tilmelder sig Solsikkeprogrammet, forventes det derfor, at relevante medarbejdere i virksomheden ser én kort træningsvideo (efter det oplyste fra Solsikkeprogrammet er videoen på syv minutter), så medarbejderne ved, hvad Solsikkesymbolet betyder, og hvordan man bedst møder en person med et usynligt handicap. Der er ikke fra Solsikkeprogrammets side opstillet krav til, hvordan eller hvornår medarbejderne får denne træning. Det er op til virksomheden selv at tilrettelægge.

Midttrafik er i dag tilsluttet Solsikkeprogrammet. Midttrafik har trænet chauffører, kontrollører og kundecenterpersonale gennem Solsikkeprogrammet, så de ved, hvad et usynligt handicap er, hvad Solsikken betyder, og hvordan man bedst møder en person, der har valgt at gøre sit usynlige handicap synligt ved at bære

solsikkesnoren. Midttrafik har overvejende positive tilbagemeldinger fra chaufførerne, men de har også en stor udskiftning, og derfor når informationen ikke altid ud til afløsere og nye chauffører.

Region Hovedstaden og Region Nordjylland har været med i programmet siden 2021. Det er her op til de enkelte arbejdspladser, om de tilslutter sig/gør brug af Solsikkeprogrammet. Programmet benyttes her særligt i akutmodtagelsen og i de psykiatriske centre. Eksempelvis kan patienterne låne/få udleveret en solsikkesnor, hvis de ikke selv har en.

Solsikkeprogrammet i Region Midtjylland

Det er administrationens vurdering, at en tilslutning til Solsikkeprogrammet vil understøtte arbejdet med lighed i sundhed, og at det vil være et godt tilbud til borgere, pårørende og medarbejdere i Region Midtjylland.

Hertil kommer, at regionens ansatte - uanset om regionen er tilsluttet Solsikkeprogrammet eller ej - vil møde borgere med solsikkesnoren, der vil kunne have en forventning om, at de ansatte kender solsikkesnoren, og hvordan man skal forholde sig til den.

En regional opbakning til Solsikkeprogrammet vil derfor primært handle om at klæde de relevante medarbejdere på til at møde personer med solsikkesnoren. Og kun i mindre grad om at udlevere solsikkesnore.

Solsikkeprogrammet har været drøftet med de somatiske hospitaler, Psykiatrien og Socialområdet, der alle principielt ser Solsikkeprogrammet som et positivt tiltag. Der kan dog være forskelle på, i hvor høj grad programmet opleves som et meningsfuldt redskab på den enkelte arbejdsplads – også henset til det pres, der aktuelt er på ressourcerne på hospitalerne. Det er administrationens vurdering, at det er på akutafdelingerne, i forhalerne og visse ambulatorier, hvor der er mange mennesker, at det primært giver mening at deltage i Solsikkeprogrammet.

Det foreslås, at Region Midtjylland bakker op om Solsikkeprogrammet ved at tilmelde sig programmet som virksomhed. Hermed kan Region Midtjylland stille træningsvideoer samt et antal solsikkesnore til rådighed for de arbejdspladser, der ønsker at deltage aktivt i Solsikkeprogrammet.

Det foreslås endvidere, at det er frivilligt for arbejdspladserne i Region Midtjylland at implementere Solsikkeprogrammet, herunder udlevere solsikkesnore og vise træningsvideoer, ud fra en lokal vurdering af relevansen af Solsikkeprogrammet.

Det skal i den forbindelse nævnes, at der ikke fra Solsikkeprogrammets side er et krav til, at alle virksomhedens medarbejdere har gennemført træningsvideoerne. Der kræves dog en vis tilslutning lokalt til Solsikkeprogrammet, hvis regionens eventuelle overordnede opbakning til programmet skal fremstå troværdigt.

Såfremt Region Midtjylland tilslutter sig Solsikkeprogrammet, vil der derfor blive foretaget en informationsindsats til de lokale arbejdspladser om Solsikkeprogrammet.

Økonomi

Virksomheder, der tilmelder sig Solsikkeprogrammet, betaler et beløb årligt, alt efter virksomhedens størrelse, og hvilke services man ønsker fra programmet.

Den konkrete udgift for Region Midtjylland til standardmodellen vil være 15.000 kr. årligt. For medlemsgebyret får man adgang til træningsvideoer til medarbejderne samt et antal solsikkesnore m.m., der kan udleveres til brugere og medarbejdere. Der kan løbende tilkøbes yderligere solsikkesnore, informationsmaterialer, posters m.m. hos Solsikkeprogrammet.

Det foreslås, at der afsættes 30.000 kr. årligt til medlemskabet af Solsikkeprogrammet samt køb af supplerende materialer. Beløbet foreslås finansieret af puljen til "nye initiativer til øget lighed i sundhed". Da puljen er disponeret for 2023, foreslås det, at den formelle tilslutning til Solsikkeprogrammet sker fra 2024.

Det forudsættes, at de enkelte arbejdspladser eventuelle mindre udgifter ved implementering af Solsikkeprogrammet, eksempelvis indkøb af posters, finansieres lokalt.

Beslutning

Udvalg for lighed i sundhed drøftede forslaget om tilslutning til Solsikkeprogrammet og anbefaler,

at Region Midtjylland bakker op om Solsikkeprogrammet ved at tilmelde sig programmet som virksomhed,

at det er frivilligt for de enkelte arbejdspladser i Region Midtjylland at implementere Solsikkeprogrammet,

at der afsættes 30.000 kr. årligt til medlemskabet af Solsikkeprogrammet samt køb af supplerende materialer fra 2024, og

at beløbet finansieres af puljen til "nye initiativer til øget lighed i sundhed" i 2024 og 2025, mens det fra 2026 indgår i budgetdrøftelserne.

Punkt 3: Det videre arbejde i udvalg for lighed i sundhed

1-00-14-22

Resume

Udvalg for lighed i sundhed har udpeget en række fokusområder for det videre arbejde i udvalget, der nu skal indtænkes i konkrete indsatser. På den baggrund drøfter udvalget det videre arbejde med udgangspunkt i to hovedspor, hvor det ene spor handler om to storskalaprojekter med fokus på samskabelse, og det andet spor handler om at udarbejde modeller, der kan fremme Region Midtjyllands arbejde med sociale effektinvesteringer.

Direktionen indstiller,

at det videre arbejde i udvalg for lighed drøftes.

Sagsfremstilling

Udvalg for lighed i sundhed har udpeget en række indsatsområder og projekter, man ønsker at arbejde videre med. Udvalget har samtidig besluttet at skabe et overblik gennem en projektorganisering for på den måde at få skabt struktur og systematik omkring udvalgets arbejde frem mod udgangen af 2025. På den baggrund er udvalget nået frem til følgende ti fokusområder:

- Indsats i almen praksis i samarbejde med PLO-Midt
- Sundhedskompetencer
- Opsøgende indsats i forhold til socialt udsatte
- Unge udenfor uddannelse (i samarbejde med Regional Udvikling)
- Samarbejde med Social Sundhed
- Samarbejde med Woods By Human Results
- Samarbejde med Headspace
- Kommunikation i sundhedsvæsenet
- Børn og unges mentale sundhed
- Socialsygeplejerskernes indsats.

De 10 fokusområder, som udvalget har besluttet at arbejde videre med, skal nu indtænkes i konkrete indsatser. Der arbejdes derfor i to hovedspor i udvalgets arbejde frem mod ultimo 2025.

Det ene hovedspor handler om at igangsætte to storskala partnerskaber, hvor udvalget sammen med to kommuner arbejder med at identificere og efterfølgende at udarbejde løsningsforslag til, hvordan uligheden i sundhed kan mindskes. De to partnerskaber skal være et samarbejde, der har fokus på nye måder at samarbejde med civilsamfundsaktører, almennyttige og private fonde samt eventuelle private investorer, og som skal inddrage borgere i de to kommuner til at bidrage til løsninger. I disse løsninger inddrages nogle af de 10 valgte fokusområder, så de kommer til at sætte retning for løsningerne.

Det andet hovedspor handler om at udarbejde modeller, der kan fremme Region Midtjyllands arbejde med sociale effektinvesteringer. Dette arbejde skal fremme nytænkning for, hvordan der i højere grad kan prioriteres indsatser, der fokuserer på såvel strukturelle som på borgerrettede forebyggelsesindsatser, og som også fokuserer på, hvordan samarbejdet med borgere, civilsamfundsaktører, frivillige, almennyttige og private fonde samt eventuelle private investorer kan bidrage til at løse udfordringer med ulighed i sundhed.

Baggrunden for at arbejde i begge spor er, at opgaven for udvalg for lighed i sundhed er, i samarbejde med andre udvalg i regionen, at opdyrke og opbygge samarbejder med civilsamfundsaktører, sundhedsaktører, andre samfundsaktører samt almennyttige og private fonde samt eventuelle private investorer, der tilsammen kan gøre det muligt at indgå i/samskabe i arbejdsfællesskaber og indsatser, der kan mindske uligheden i sundhed, og som samtidigt kan mindske u hensigtsmæssig anvendelse af sundhedsydelse.

?Administrativt etableres der i efteråret 2023 et Social Investeringsfondssekretariat som får til opgave at bistå i ovennævnte arbejde.

Beslutning

Udvalget besluttede at arbejde videre med to storskala partnerskaber som den ene indsats.

Udvalgets anden indsats skal være at udarbejde en model/modeller, der kan fremme arbejdet med sociale effektinvesteringer. Her handler det i høj grad om den politiske arbejdsform og om samspil med fonde og en række samfunds- og civilsamfundsaktører.

Udvalget ønsker med disse indsatser at arbejde med en ny tilgang, hvor man tænker hele det samfundsmæssige aspekt ind. Fra regional side er man vant til at arbejde ud fra primært en behandlende tilgang, mens man her skal man tænke hele vejen rundt og tænke alle sundhedsaktørerne sammen. Der er fokus på, at man i det videre arbejde kan inddrage viden og erfaringer fra arbejdet i de regionalpolitiske fora.

Næste skridt er, at udvalgets medlemmer inddrages yderligere og sammen med de to kommuner drøfter, hvad det er for en opgave, man gerne vil arbejde med og forsøge at løse.

Tanken er, at region og kommune sammen inviterer en række aktører ind til dialog om, hvilke udfordringer der er brug for, der arbejdes med.

Det blev drøftet, at det kunne være givende at invitere Kronprins Frederiks Center for Offentlig Ledelse med ind i forhold til det at arbejde med politik på en anden måde, og hvordan man arbejder med politisk ledelse i sådanne projekter. En del af arbejdet er nemlig også at afklare roller og mandat i et sådant samarbejde.

Der er en opmærksomhed på, hvor meget tid man som politiker kan og vil bruge på dette her. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis udvalgsmedlemmerne deler sig op mellem de to indsatser.

Det blev drøftet, at regionen skal tilbyde at være drivende i dette ved at lægge sekretariatsbistand til. Det er nødvendigt, at der er en part, der er den drivende i et samarbejde, men uden at være den, der sidder for bordenden. Næste skridt er, at man taler med kommunerne på administrativt niveau og aftaler, hvordan man kommer i gang, og hvordan man får lavet et forløb.

Det blev aftalt, at der på næste møde kommer et oplæg om, at en del af puljemidlerne afsættes til sekretariatsbistand/projektledelse til at understøtte de to projekter.

Det blev samtidig aftalt, at emnet 'Social investeringsfond' skal sættes på som et punkt på næste møde, herunder begrebsafklaring og det videre forløb.

Det blev aftalt, at formandsskabet sammen med administrationen udarbejder et oplæg til det kommende møde i udvalget omkring det videre arbejde.

Bilag

Oplæg til udvalg for lighed i sundhed

Punkt 4: Studietur for udvalg for lighed i sundhed

1-00-14-22

Resume

Udvalg for lighed i sundhed drøfter studietur for udvalget i foråret 2024.

Direktionen indstiller,

at udvalget drøfter indhold og form for en studietur.

Sagsfremstilling

Udvalg for lighed i sundhed besluttede på det seneste udvalgsmøde den 22. august 2023 at arbejde videre med at planlægge en studietur i Danmark, hvor udvalget kan hente inspiration og erfaring i forhold til de indsatser, det er besluttet at arbejde med.

Det blev aftalt, at den videre drøftelse af indhold og tidspunkt for en studietur skulle udsættes til det videre forløb i forhold til udvalgets arbejde er fastlagt.

Udvalget har udpeget 10 fokusområder, man ønsker at anvendes i konkrete indsatser. Der arbejdes derfor i to hovedspor i udvalgets arbejde frem mod ultimo 2025, henholdsvis at igangsætte to storskala partnerskaber, hvor udvalget sammen med to kommuner arbejder med at identificere og efterfølgende udarbejde løsningsforslag til, hvordan uligheden i sundhed kan mindskes og at udarbejde modeller, der kan fremme Region Midtjyllands arbejde med sociale effektinvesteringer.

På den baggrund ønskes en drøftelse i udvalget af, hvilket fokus man ønsker for en studietur, samt hvilken form en studietur skal have, herunder om det skal være en tur over flere dage, eller om man i stedet ønsker at lave mere fokuserede studiebesøg hos relevante aktører.

På baggrund af udvalgets drøftelser foreslås det, at administrationen arbejder videre med et forslag til tidspunkt for en studietur eller studiebesøg samt yderligere konkretisering af indhold med henblik på en videre drøftelse i udvalget.

Beslutning

Udvalget ønsker at bruge studieturen til at bygge ovenpå de tre elementer samskabelsesprojekter, social investeringsfond og politisk lederskab.

Det blev aftalt, at administrationen, på baggrund af drøftelserne i udvalget, til det kommende møde udarbejder et oplæg til indhold og tidspunkt for en studietur i foråret 2024.

Punkt 5: Mødeplan for udvalget

1-00-14-22

Resume

Mødeplan for de kommende møder i udvalg for lighed i sundhed drøftes.

Direktionen indstiller,

at udvalget drøfter kommende møder.

Sagsfremstilling

Der ønskes en drøftelse af de kommende møder i udvalget med udgangspunkt i vedlagte mødeplan.

Beslutning

Udvalget ønsker, at der på det kommende møde sættes følgende på dagsorden:

- Et oplæg for det videre arbejde i forhold til de to samskabelsesprojekter med Norddjurs Kommune og Struer Kommune
- Social investeringsfond – herunder begrebsafklaring og plan for det videre arbejde
- En oversigt over, hvad der er disponeret for 2024 i forhold til puljen for lighed i sundhed
- Et oplæg til studietur for udvalget i 2024.

Bilag

Mødeplan for udvalg for lighed i sundhed

Punkt 6: Godkendelse af referat fra seneste møde i udvalget

1-00-14-22

Resume

Godkendelse af referat fra udvalgets møde den 22. august 2023.

Direktionen indstiller,

at referat fra møde i udvalg for lighed i sundhed den 22. august 2023 godkendes.

Sagsfremstilling

Referatet fra møde i udvalg for lighed i sundhed den 22. august 2023 kan tilgås i First Agenda.

Beslutning

Referat fra møde i udvalg for lighed i sundhed den 22. august 2023 blev godkendt.

Punkt 7: Gensidig orientering

1-00-14-22

Sagsfremstilling

Eventuelt og gensidig orientering fra udvalgets medlemmer.

Beslutning

Der var ikke noget til gensidig orientering.

Punkt 8: Mødedeltagelse

1-00-14-22

Beslutning

Alle var mødt, undtagen Ditte Fredensborg, der havde meldt afbud.

Lau Sørensen deltog fra kl. 11.10.

Purnima Erichsen deltog virtuelt.

Mødet blev hævet kl. 11.45.